

Lidé by neměli zanedbávat zdravý životní styl

Medicina se rozvíjí milovými kroky. Letos v říjnu byl v ČR založen nový specializovaný lékařský obor a názvem onkourologie. Čím se zabývá a pro koho je určen, na to jsme zeptali vedoucího pracoviště Urologické kliniky VFN a 1. LF UK v Praze prof. MUDr. Tomáše Hanuš, DrSc., který zároveň tento obor přednáší v Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví (IPVZ).

■ Čím se onkourologie konkrétně zabývá?

Zabývá se komplexní péčí o pacienty s nádorovým onemocněním močové soustavy mužů i žen a pohlavních orgánů muže (prostata, varle, penis). Základní péče o pacienty s nádory močopohlavní soustavy - především diagnostika a neoperační léčba a též i tzv. dispenzarizace nebo-li sledování pacientů po ukončené léčbě - je součástí každodenní praxe každého urologa. Onkourologie vzniká jako návstavný obor urologie, protože na jedné straně výrazně narůstají informace o původu nádorových onemocnění a na druhé straně - díky objevu nových léků, vývoji nových technologií a operačních technik - se výrazně rozšiřují specializované léčebné možnosti. Proto vznikl nový specializační kurz - návstavný obor Onkourologie, zakončený v novele vyhlášky č. 185/2009 Sb. s účinností změn od října t.r.. Účelem je zabezpečit adekvátní erudici urologů, kteří budou spolupracovat s již existujícími regionálními centry onkologie a budou rozhodovat o typu specializované onkologické léčby, budou vyškoleni nad rámec požadovaných znalostí a zkušeností k získání specializace ve „všeobecné“ urologii, aby prováděli nejsložitější onkourologické operace a aplikovali vybranou onkologickou farmakoterapii (kromě cílené biologické léčby a radioterapie). Onkologická léčba je a bude jistě též finančně náročná, je třeba s tím reálně počítat, a to bude dalším úkolem onkourologů vysvětlit a přesvědčit plátců onkologické péče, aby byla adekvátní onkourologická péče dostupná všem, kteří ji potřebují. Proto je nutné specializovanou onkourologickou péči - nikoliv iniciální diagnostiku nebo udržovací léčbu - koncentrovat. A dalším logickým principem jak

zajistit onkourologickou péči lege artis, tedy dle nejnovějších poznatků soudobé vědy v souladu s platnou legislativou - je zajistit urologovi partnerské postavení vedle onkologa, který aplikuje onkologickou farmakoterapii nebo radioterapii, avšak neprovádí žádné chirurgické výkony směřující k radikálnímu odstranění nádoru.

■ **Kterým pacientům může pomoci?**
Všem pacientům s nádorem nadledvin, ledviny, močovou, močového měchýře, močové trubice, prostaty, varle nebo penisu.

■ Jak probíhá léčba?

Každá léčba začíná diagnostikou. Léčba je nechirurgická nebo operační. U každého orgánu má léčba svoje specifika. Obecně lze říci, že cílem každé léčby je pacienta vyléčit, tedy zavit nádoru a zabránit jeho recidivě. K tomu slouží radikální operace nebo radikální radiace léčba s nebo bez chemoterapie resp. imunoterapie či biologická léčba. V současnosti je jednoznačný trend v onkologii. Navíc je zde trend k minimálně invazivní léčbě (endoskopické, laparoskopické, robotické, mikrochirurgické operace apod.), trend k operačním výkonům neodstraňovat celý orgán postižený nádorem, ale provést jen odstranění části orgánu postiženého nádorem (resekce, fokální léčba, organ-preserving surgery) apod. V některých případech již nelze nádor odstranit celý, pak provádíme tzv. cytoredukční operace, kdy se chirurg - urolog snaží odstranit maximálně možný objem nádorové masy.

■ **Existují v tomto oboru již nějaké statistiky, například nárůst počtu pacientů s onkourologickými onemocněními, délka a efektivita léčby a podobně?**

Statistiky existují, výborným zdrojem informací jsou např. webové stránky NORu (Národní onkologického regis-

tru) www.svod.cz a další. Např. karcinom prostaty je druhým nejčastěji diagnostikovaným zhoubným nádorem - karcinomem, figuruje jako v pořadí šestá příčina nejčastěji vedoucí k úmrtí na zhoubné nádory u národů varlet se řadí mimo jiné dlouhou neléčené nestoupulé varle nebo familiární výtisk nádoru varle u příbuzných první linie (otec/bratr) a zvýšené riziko vzniku tohoto nádoru byl zaznamenán též u synů pacientek léčených estrogény. Nádory zahrnují 1-1,5% mužských pacientů se zhoubným onemocněním a zhruba 5% urologických nádorů. Ve vyspělých zemích se incidence pohybuje mezi 3 až 10 na 100.000, v posledních letech byl zaznamenán mírný nárůst výskytu tohoto onemocnění. Dle údajů Národního onkologického registru incidence v České republice v roce 2008 dosáhla 8,9/100 000 mužů. Úmrtnost ve vyspělých zemích klesá, u nás však není pokles tak významný, činí jedno úmrtí na 100 000 mužů/rok. Nádory varlat jsou nejčastějším maligním onemocněním ve věkové skupině 15-35 let.

■ **Co by neměli čtenáři v oblasti urologie obecně zanedbat?**
Především by neměli zanedbávat zdravý životní styl. Zásadně - ze dne na den - skoncovat s kouřením, pokud trpí obezitou, pak začít pracovat na snížení své hmotnosti, více se pohybovat, méně se stresovat. Pokud je v rodině někdo, kdo má nebo měl zhoubný nádor urogenitální oblasti, pak se nechat raději urologem vyšetřit. To platí 100% zejména pro karcinom prostaty.

■ **Jaký je zájem o postgraduální vzdělávání v tomto novém oboru?**
Zájem je již spontánně velký. Navíc je tento zájem do značné míry pro každého urologa povinností. Je to proto, že vzhledem ke zmíněné vysoké incidenci a prevalenci zhoubných nádorů uro-

genitálního traktu se každý urolog téměř denně ve své praxi setkává s nemocným s nádorem urogenitální soustavy, a proto každý praktikujiící urolog musí mít základní znalosti a zkušenosti s diagnostikou a léčbou všech nádorů močopohlavního systému. Nových poznatků a léčebných postupů stále přibývá i v této oblasti onkourologie. Význam vzdělávání v tomto oboru je dán mimo jiné i tím, že v rámci předatestační přípravy v oboru urologie je povinné absolvovat např. dva povinné kurzy onkourologie, v rámci České urologické společnosti ČLS JEP vyvíjí činnost sekce, pravidelně jsou vydávány Doporučené postupy Evropské urologické společnosti, organizují se sympozia, konference, konzilia na onkourologická témata, konají se společné semináře a konzultace v regionálních centrech komplexní onkologické péče, existují webové stránky pro odbornou i laickou veřejnost České urologické nebo onkologické společnosti, jsou k dispozici velmi kvalitní epidemiologická data o dynamice vývoje.

■ Jaké nároky klade onkourologie na lékaře?

Velké. Vedle základního rozsahu všeobecné urologie musí lékař pověřený onkourologií zvládnout velké penzum teoretických znalostí z obecné onkologie, musí mít vyvážené mezioborové znalosti o nádorových onemocnění jiných systémů než urogenitálního, musí znát principy protinádorové léčby typu imunoterapie, chemoterapie, cílené biologické terapie a radioterapie, musí být nadprůměrným operátorem schopným provádět radikální operační výkony.

■ Jaký význam přikládáte vy osobně celoživotnímu vzdělávání ve zdravotnictví?

To je zásadní věc pro celou naši společnost, pro každého lékaře, pro všechny naše pacienty. Je to nikdy nekončící proces, nastartovanými přijímacími zkouškami ke studiu na lékařské fakultě, pokračuje nadstandardním úsilím k dosažení titulu MUDr. a dále velmi náročnou mnohaletou specializační přípravou v daném oboru za cenu nočních pohotovostních služeb, přesčasů, každodenního ranního vstávání „na sedmou do bílých montérek bez kravaty“ s podstatně nižším finančním ohodnocením než mají jejich vrstevníci např. v bankovníctví, v ekonomickém či v právníkém prostředí. Český systém vzdělávání lékařů je v detailně zpracovaný, vyzkoušený, nyní přechodně trochu rozkolísaný větší angažovaností lékařských fakult, nicméně je to systém, který nám závidí kolegové v západní Evropě i v Americe. Považují za optimální, že pro kvalitu vzdělávání v oboru onkourologie se u nás spojují síly odborníků v IPVZ, na LF a také v ČUS ČLS J.E.P.

Jak se přihlásit na vzdělávací akci IPVZ?

Následující kroky jednoduše popisují proces přihlášení na vzdělávací akci IPVZ pomocí internetových stránek www.ipvz.cz.

► Registrace

Pokud se chcete přihlásit na vzdělávací akci IPVZ, je nutná registrace. Celý proces registrace Vám zabere nanejvýš několik minut. Registraci provádíte pouze jednou, a to při vašem prvním přihlášení na vzdělávací akci IPVZ. Vyplníte pouze pár základních informací o Vás a následně obdržíte přihlašovací údaje pro přihlášení do klientského systému.

► Registraci můžete provést

na adrese: <http://www.ipvz.cz/registra-co-noveho-uzivatele.aspx>.

► Přihlášení do klientského systému

Po obdržení uživatelského jména a hesla se přihlásíte do klientského systému po-

moci přihlašovacího formuláře s názvem přihlášení do klientského systému v pravé horní části.

► Vyhledání vzdělávací akce

Pomocí vyhledávací ve vzdělávacích akcích si vyhledáte vzdělávací akci, o kterou máte zájem.

► Hledání naleznete na adrese:

<http://www.ipvz.cz/akce/hledani-vzdelavaci-akce.aspx>.

► Přihlášení na vzdělávací akci

Přihlášení na akci samotnou provedete kliknutím na zelené tlačítko „přihlásit se na vzdělávací akci“ v detailu vzdělávací akce, nebo kliknutím na odkaz „přihlásit“ ve výsledcích hledání.

